

Od Redakcji

W 2015 r. Ewa Lipska proroczo pisała:

*„Nadchodzi awaria świata. Ale jeszcze drzemie
rozleniwiona w zaroślach (...)
Już rozbrojone niebo. Błyskawica
Udaje nocną lampkę. Jeszcze daleko grzmot. (...)”*

W dniu, w którym piszemy te słowa grzmot zabrzmiał przerażająco blisko. W Europie zaczęła się wojna. Nad ranem zbrodniczy reżim Putina wypuścił swoje demony, skazując miliony niewinnych ludzi na strach i cierpienie, pokazując całemu cywilizowanemu światu jak złudne i kruche jest poczucie bezpieczeństwa i stabilizacji. My, Polacy dobrze wiemy z historii czym jest utracona wolność, podbity kraj, mroczny czas okupacji. Wiemy, że trzeba wspierać Ukrainę jak to tylko jest możliwe: materialnie i duchowo. Jak dalej żyć? Jak rozmawiać o nadzieniu do pączków w Tłusty Czwartek – dzień inwazji – gdy obok nas Ukraińcy mieszkający w Polsce drżą o życie swoich bliskich? Jak robić zakupy, chodzić do pracy, bawić się z dziećmi, martwić przeciekającym kranem albo zepsutym autem, gdy – parafrazując znów Ewę Lipską – historia znowu nie wyłączyła żelazka? Jak łagodzić lęki i smutki naszych pacjentów gdy nas samych ogarnia niedowierzanie i niepokój. Zbrodniarz i szaleniec podpała świat, a my jesteśmy jeszcze bardziej bezradni niż w obliczu pandemii.

Mimo lęku musimy jednak próbować żyć i robić to, co do nas należy, a więc pracować, leczyć chorych, rozwijać psychiatrię. Dlatego też mimo wszystko warto sięgnąć po Psychiatrię Polską, w której jak zawsze znajdzie Czytelnik wiele interesujących artykułów.

Jakby na zamówienie sytuacji numer otwiera tekst dr Jaworskiej-Andryszewskiej i prof. Janusza Rybakowskiego o traumie wczesnodziecięcej u osób z rozpoznaniem osobowości borderline. Przychodzi na myśl bolesna refleksja: jak trauma wojenna wpłynie na niewinne ukraińskie dzieci, które zamiast bawić się z przyjaciółmi uciekają do schronów. Albo na te mieszkające bezpiecznie w Polsce, ale niepewne losów dziadków, cioc i znajomych. Możemy choćby niektórym pomóc w ramach interwencji kryzysowej, czy organizując szkolenia dla np. nauczycieli mających w swoich klasach uczniów z Ukrainy. Może wczesna interwencja zapobiegnie przyszłym zaburzeniom psychicznym.

Kolejne artykuły dotyczą wieloletnich katamnez osób, które w okresie adolescencji miały rozpoznane objawy depresyjne (tekst R. Modrzejewskiej i wsp.) oraz schizofrenię (dwa artykuły M. Ślosarczyka i wsp.). Warto tu przypomnieć artykuł A Cechnickiego i wsp. [1] na temat 20-letniej obserwacji przebiegu schizofrenii w zależności od przedchorobowych relacji społecznych.

W Psychiatrii Polskiej zawsze wiele uwagi poświęcone jest zaburzeniom jedzenia, a zwłaszcza anoreksji – chorobie potencjalnie śmiertelnej. W bieżącym numerze badacze skupiają się na czynnikach wpływających na długość hospitalizacji oraz na ryzyku zgonu. Aby zapobiec tak dramatycznym skutkom wyodrębniono tzw. syndrom gotowości anorektycznej, co miało przede wszystkim uzasadnienie psychoprofilaktyczne, służąc wczesnemu rozpoznawaniu skłonności anorektycznych dzieci i młodzieży w pierwszej fazie adolescencji by ubiec ewentualny rozwój zaburzenia – pisali o tym w ubiegłym roku B. Ziółkowska i J. Ocalewski [2].

Nie mogło zabraknąć ważnych tekstów związanych z pandemią. M. Górski i wsp. zajęli się zdrowiem psychicznym pensjonariuszy ośrodka opieki długoterminowej, a A. Herman i wsp. postępowaniem z hospitalizowanymi psychiatrycznie młodzieżowymi pacjentami z COVID-19. Przekształcanie oddziałów psychiatrycznych w oddziały covidowe stanowiło dla nas wszystkich ogromne wyzwanie [3], a skutki psychiczne pandemii będziemy odczuwać jeszcze długo po jej ustąpieniu [4].

Dużym zainteresowaniem cieszą się zawsze prace o charakterze interdyscyplinarnym – tym razem Czytelnik znajdzie tekst z pogranicza psychiatrii, psychologii i diabetologii. Zachęcamy przy tym do przypomnienia sobie artykułu K. Cyranki i wsp. o problemach emocjonalnych pacjentów z cukrzycą typu I w dobie pandemii [5].

Lękiem i depresją u kobiet leczonych z powodu niepłodności zajęli się A. Wdowiak i wsp. Jest to bardzo ważny temat, któremu Polskie Towarzystwo Psychiatryczne poświęciło wiele uwagi tworząc rekomendacje postępowania w zaburzeniach nastroju u kobiet w wieku rozrodczym [6-8].

Gorącym tematem wciąż pozostają przestępstwa seksualne wśród osób duchownych. O parafiliach u księży pisał J. Prusak [9], a w bieżącym numerze analizuje przypadki A. Więcek-Durańska.

To tylko część tematów, na jakie napotka Czytelnik Psychiatrii Polskiej. Mamy nadzieję, że lektura pomoże choćby na moment oderwać się od otaczającej nas ponurej rzeczywistości.

**Dominika Dudek – redaktor naczelna,
Jerzy A. Sobański,
Katarzyna Klasa**

Piśmiennictwo

1. Cechnicki A, Bielańska A, Arciszewska-Leszczuk A, Kalisz A, Błądziński P, Daren A i wsp. *Relacje społeczne przed wybuchem choroby a przebiegschizofrenii przez okres 20 lat*. Psychiatr Pol. 2020; 54(3):437-451.
2. Ziółkowska B, Ocalewski J. *Syndrom gotowości anorektycznej – o potrzebie wczesnego rozpoznania restrykcyj żywieniowych. Wyniki badań pilotażowych*. Psychiatr. Pol. 2021; 55(5): 1079–109.
3. Pilecki M, Dimter A, Siwek M, Styczeń K, Rodak W, Krupa A i wsp. *Transformacja i zasady działania psychiatrycznego oddziału jednoimiennego w trakcie pandemii COVID-19*. Psychiatr. Pol. 2020; 54(5): 865–875.
4. Heitzman J. *Wpływ pandemii COVID-19 na zdrowie psychiczne*. Psychiatr. Pol. 2020; 54(2): 187–198.
5. Cyranka K, Matejko B, Klupa T, Małecki MT, Kieć-Wilk B, Cyganek K i wsp. *Cukrzyca typu 1 i COVID-19: poziom lęku, stresu i ogólnego stanu zdrowia psychicznego u pacjentów w porównaniu z grupą kontrolną*. Psychiatr. Pol. 2021; 55(3): 511–523.
6. Samochowiec J, Rybakowski J, Gałecki P, Szulc A, Rymaszewska J, Cudała WJ i wsp. *Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego dotyczące leczenia zaburzeń afektywnych u kobiet w wieku rozrodczym. Część I: Leczenie depresji*. Psychiatr. Pol. 2019; 53(2): 245–262
7. Rybakowski J, Cudała WJ, Gałecki P, Rymaszewska J, Samochowiec J, Szulc A i wsp. *Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego dotyczące leczenia zaburzeń afektywnych u kobiet w wieku rozrodczym. Część II: Choroba afektywna dwubiegunowa*. Psychiatr. Pol. 2019; 53(2): 263–276
8. Rymaszewska J, Szcześniak D, Cudała WJ, Gałecki P, Rybakowski J, Samochowiec J i wsp. *Rekomendacje Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego dotyczące leczenia zaburzeń afektywnych u kobiet w wieku rozrodczym. Część III: Postępowanie w wypadku utraty ciąży oraz niepowodzeń w leczeniu niepłodności metodą in vitro*. Psychiatr. Pol. 2019; 53(2): 277–292
9. Prusak J. *Parafilie wśród księży Kościoła rzymskokatolickiego: co wiemy, czego i nie wiemy, o duchownych wykorzystujących seksualnie małoletnich*. Psychiatr. Pol. 2020; 54(3): 571–590